בעל שם טוב על התורה — מסעי

אלה מסעי בני ישראל וגו'. שמעתי בשם אא"ז זללה"ה כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם מיום הוולדו עד שובו אל עולמו, ולהבין זה כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת יציאת מצרים כנודע, ואחר כך נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה, וכמו שזכרנו (בפ' בהעלותך) בפסוק על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, כי הוא בחינת קטנות וגדלות, ע"ש בפירוש הפסוק הנ"ל:

וגם שמעתי מאיש אחד מיוחד, שמ"ב מסעות הוא בחינת הספירה משם מ"ב, שמלילה ראשונה של פסח עד חג השבועות, שהוא השלימות בקבלת התורה, ואף על פי שהם מ"ט יום, כל שבוע הוא בחינה אחד הכוללת כידוע, ושרשם הם מ"ב, והם מרומזים נגד המ"ב מסעות הנכתבים פה:

ובוודאי נכתבו המסעות בתורה להורות הדרך הישר לאיש הישראלי, לידע הדרך הישר אשר ילך בו כל ימי חייו, ליסע ממסע למסע, וידוע שכל המסעות הם בחינות קדושים וטהורים, כמו ששמעתי מן אדוני אבי זקיני זללה"ה בשם ס' ברית מנוחה קברות התאוה הוא בחינת החכמה, כי שם קברו את העם המתאוים, פירוש, מי שבא למדת חכמה אזי בטל ממנו כל התאוות, מרוב דבקותו בו יתברך שמו, ומזה נבין לכל המסעות שבודאי הם בחינות קדושות ומעלות רמות, וכן גם כן תבערה בודאי הוא בחינה קדושה, אך הם כאשר באו למקומות הללו נשתנה הדבר על ידי מעשיהם, ונהפך להם ללא טובה ר"ל, כמו שמפורש בתורה קברות התאוה כי שם קברו (בפ' בהעלותך) וכן שאר המסעות כפשוטן, וכן בתבערה כי בערה בם אש ה', ואם היו נוסעים ובאים למסעות הנ"ל ולא ישנו אותם במעשיהם, בודאי היה מאיר להם כל מסע ומסע באור הגנוז בתוכו, ודי בזה למבין:

והוא שאמר הכתוב אלה מסעי בני ישראל וגו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', פירוש, משה כתב בתורה המסעות איך הם עומדים ברומו של עולם, מתחלת יציאת האדם מרחם אמו, עד בואו לארץ החיים העליונה, כדי שידע האדם הדרך אשר ילך בה על פי ה', [אבל] ואלה מסעיהם למוצאיהם, היינו האיך שינו אותם במעשיהם ללא טובים, ולכך לא נאמר כאן על פי ה', והבן זה, וה' יורנו בדרך הישר והאמת לפניו אמן:(דגל מחנה אפרים פ' מסעי).

עוד שמעתי בשם מורי כשהלך בנסיעה הידועה. הראה לו רבו במקום זה היה מרמז הנסיעה שהיו נוסעין ישראל במדבר במסע זו, וכל נסיעת האדם מרומז בתורה וכו', וכן כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדול, ובא רבו ותמה עליו, והראה לו באיזה עולמות הוא עכשיו, והיו שמות אהי"ה וצרופי אהי"ה וכו', ואז התחזק בלבו למתקן בשרשן כידוע לו וכו' ודפח"ח:(תוי"י בסופו דר"ח ריש ע"ד).

ואלה מסעיהם למוצאיהם. מסעיהם נסיעה בדרך, כמו שאמר מהר"י בעל שם טוב ז"ל וכו':(נועם מגדים).

ויסעו ממרה ויבאו אלימה וגו'. יש לפרש בזה על דרך רמז, דהנה שמעתי מן אא"ז זללה"ה בשם ס' ברית מנוחה, כי כשרואים איזה תלמיד חכם שיצא חוץ לשיטה ר"ל, ועושה שלא כהוגן, בוודאי שתה מן המים המרים ע"כ, והנה להבין זה הוא ענין רב, אך על פי פשוטו יש להבין זה, כי בתורתינו הקדושה יש מים מתוקים ומים המרים, וראה שכל התנאים והאמוראים והצדיקים מימות משה רבינו עליו השלום, ושיהיו עד שיבא משיח, כולם לומדים מן התורה דרך ישכון אור לעבודת הבורא יתברך שמו, ולהיפך כל האפיקורסים ימח שמם מביאים ראיה מן התורה עצמה להיפוך, ושיש ח"ו שתי רשויות, וכמו כן הרבה ענינים דנזכרים בגמרא מן הצדוקין ע"ש, והיינו שיש בתורה מים המרים גם כן, ואותו שאינו לומד באמת, אזי טועם טעם המרירות שיש בתורה ר"ל, וכשנכנסין בזה הדרך השם יצילנו, אז כבד הדבר מאוד לפטור עצמו מזה הדרך של שקר:

והנה קבלתי אלים ר"ת יעקב אבינו לא מת (תענית ד"ה ע"ב) והוא מרמז על בחינת אמת, כי קושטא קאי ואינו בטל לעולם ולכך יעקב שהוא מדת אמת, לא מת, שהוא חי וקיים לעולם:

והוא שמרמז הכתוב, ויסעו ממרה, היינו שישראל הסיעו עצמם מן מים המרים שהוא דרך השקר, ויבואו אלימה, כמו לאלים, היינו לבחינת יעקב אבינו לא מת, שהוא בחינת אמת, וכשבאו לזה הדרך לטעום טעם מתיקות התורה, אז, ושם שתים עשרה עינות מים, היינו שהיו י"ב שבטים, היה כל אחד מוצא בתורה מעיין נובע מקור חכמה, איך לעבוד את השם יתברך ברוך הוא, כל אחד לפי בחינתו, ושבעים תמרים, היינו שזכו לבחינת סוד גימטריא שבעים, היינו שהשיגו רזי תורה, ויחנו שם, היינו שעל ידי זה היה להם חיות וקיום, והבן:(דגל מחנה אפרים פ' מסעי).

והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם. בשם הבעל שם טוב, שלשה ערי מקלט הוא הרמז מחשבה, דיבור, מעשה, שצריך האדם לברוח מפני גואל הדם, הוא הס"ם שרוצה לבטל אותם מעבדות הבורא, וצריך להתחזק בעצמו במחשבות קדושות, ודיבורים קדושים, ומעשים טובים, כי אף על פי שעדיין אינם כל כך בהירים וזכים, מכל מקום טוב יותר משב ואל תעשה, כי מכל מקום רעותיה דמריה עביד:(קדושת לוי בליקוטים דק"ט ע"ב).

סליק פרשת מסעי בס"ד